

Életkép, Krán

KULTÚRA

A Fiú tizenöt éves volt, mikor az apja közölte vele, hogy kiválasztotta a jövőendő asszonyát. A kiszemelt leány tizenegy éves volt ekkor, az apja pedig a Fiú apjához hasonlóan a halászok céhének volt rangtalan és névtelen tagja.

A Fiú lázadása szükségszerű volt: a látszólag előnytelen házasság kényszerét vérlázító és megbocsáthatatlan bűnnek látta önmagával szemben, mellyel apja derékba töri a sorsát. A lány családja szegény volt, öt gyermekük teljesen felemészte azt, ami a kötelezően leadott adó, sáp és védelmi pénz után a férfi napszámából maradt. A házasság révén nyerhető státusz ugyancsak nem volt magasabb, mint a Fiúé, s tovább rontotta a helyzetet, hogy az ötből négy gyermek lány volt (ami a hozzájuk hasonlóan alacsony sorból származók körében a haszontalan – s gyakran a lehető legrövidebb úton kiiktatandó – szájjal esett egy tekintet alá; a kiszemelt asszonyjelölt volt a harmadik a sorban). Csak az ötödik, legkisebb sikerült fiúnak, vagyis használható szövetséges hosszú évek múltán edződik csak belőle a mindennapokért vívott harcban, ha megéri. Addig csupán kolonc lesz a leendő atyafiság.

A körülmények miatt természetes, sőt elvárható volt a Fiú ellenszegülése. Bárki szemében gyengeséget sugalló – és emiatt igen veszélyes – döntésnek tűnhetett a frigy. Már az az érzelgősség is megvetést váltott ki a céhtársak

körében, mellyel a zsinórban érkezett haszontalan leánygyermekhez ragaszkodott a kiszemelt család ahelyett, hogy – ahogy a józan ész diktálta – áruba bocsátották volna őket ezáltal nyervén kedvezőbb pozíciót a szülők, a fiúgyermek és legfeljebb egy-vagy két kiházasítható nővére számára. E látványos gyengeség sorozatos céltáblájává tette a családot a még lejjebbről felkapaszkodni vágyó nayanok ambícióinak, aminek épp a hír bejelentését megelőző napon esett áldozatul a legnagyobb leány (egy este nem tért vissza egyre gyakoribbá váló útjáról, mellyel atyja szegényes bevétele miatt tizenöt éves testét kínálta fel a céhben a tíznaponként esedékes sáp fejében). Csupán vérrel csíkozott, megszaggatott alsószoknyáját találták meg másnap hajnalban, ami kétségbevonhatatlan előjele volt a család közelgő végzetének. A gyenge, anyagilag instabil családnak a legértékesebb kiházasítható gyermektől megfosztva – ily módon nyilvánvalóvá vált gyengeségük miatt erős szövetséges kerítése szóba sem jöhetett – esélye sem maradt az életben maradásra, míg a családfő a sokak számára csábító céhtagságot birtokolta. A róla való lemondás – s általa a kétes értékű védelem elvesztése – viszont ugyancsak szó szerint az öngyilkossággal lett volna egyenértékű.

Emellett a Fiú ambíciói is, hogy egyszer a birka tömegből kiemelkedve Ranagol katonájaként szolgálja majd a Legnagyobb Urat valamelyik szomszédos Tartomány légiójában, fiatalon derékba törni látszottak a házasság kötelessége által. Mindez csak még tovább szította haragjának tüzeit, s ellenkezését, mely egy éjszakán az apja szívét kereső tör formájában érte el csúcspontját. De az apa sem volt ostoba – legalábbis nem élte volna meg a felnőttkort, ha tapasztalat szülte óvatossága nem készíti föl a történetekre –, ezért nem érte váratlanul a merénylet. Az ezután kiosztott több tucat atyai pofon és ájulásig tartó rugdosás apránként engedelmességre térítette a Fiút, bár apja iránti gyűlöletén mit sem csillapított.

A Fiú családja a lányéval ellentétben kicsi volt. Anyja rajta kívül csupán egyetlen gyermeknek adott életet, öccsének, aki nyitott gerinccel született, nyomorékként, amit az apa soha nem bocsátott meg az asszonynak, s dühkitörései folyamatos rettegésben tartották a családot. Nem segítettek az idővel egyre erőszakosabbá és durvábbá váló sikertelen próbálkozásai sem, hogy újra teherbe ejtse asszonyát. A sorozatos kudarcok miatt kétszer kísérelte meg megmérgezni a nőt (többen beszélték, gyenge volt ahhoz, hogy saját kezével formálja kedvére a sorsát és ezért elfordult tőle a Leghatalmasabb, s kudarcra ítélte az alantas próbálkozásokat), egyszer pedig el akarta csapni a háztól a csalódások miatt. Az első gyilkossági kísérletet a környezetük könnyen elfogadta balesetként (a szomszédság erkölcsi érzéke számára maradéktalanul elfogadható volt a haszontalan asszony ilyen megbűnhődése), s akik mégsem, azokat sem lepte meg a csalódott férfi reakciója, s inkább abban látták Ranagol átkát, hogy a család haszontalan kolonctól való szükségképpen megtisztítása sikertelen volt.

Az ezt követő elcsapást viszont már az asszony családjának erélyes közbelépése akadályozta meg. Ha a nő magára marad, az egyenlő lett volna a halálos ítéletével, annak szégyenét pedig nem vehették magukra, hogy egy vérükből származót ilyen megaláztatás érjen megtorlás nélkül. A beavatkozás csupán az atyafiak baráti figyelmeztetése volt, mindössze a halász két foga bánta és az orrát, valamint állkapcsát törték el, észre térítvén ezzel a férfit.

Természetesen annak kérdése, hogy a nőt a korábbi családjába visszafogadják, föl sem merült,

rég túl volt már azon a koron, amikor hasznot hozhatott volna az ismételt kiházásítása. Egyedül pedig a város utcáin hamar az emberkereskedők, a testkereskedők, a haláladó adószedői, vagy ki tudja miféle szerzetek és népek prédájává válhat a magányos lélek. Ezzel nyilván az asszony is tisztában volt, s ezért soha nem merészelt még csak kísérletet sem tenni arra, hogy a férje eltávolításával törje le a zsarnoki láncokat. Az egyedüllét rémesebb következményekkel járhat, mint a verés, vagy a halál.

Második alkalommal a második gyilkossági kísérlet után vetette latba a nő családja a meggyőző erejét. Ezt már senki sem tévesztette össze véletlen balesettel, és az atyafiság feddésének eredményeképp a férfi ez alkalommal elveszítette a fél szemét is a fogsorának további ritkításán túl (a figyelmes rokonság óvatosan járt el, így kezeit és lábait, melyek a család fenntartását szolgálták, épségben hagyták), ami ráébresztette a kísérletezgetés hiábavalóságára. Férje küllemének ilyen elcsúfítása – valamint az, hogy saját csúfsága miatti megkeseredettségében az asszony életén való további zsarnokoskodásba menekült – ugyanakkor teljesen elidegenítette a szerencsétlen nőt a korábbi családjától, akiket mindezért okolt. Olyannyira, hogy minden érv dacára ostoba érzéseire hallgatva elvetette a józan ész, valamint férjura határozott parancsát és megtagadta önnön származását.

A férfi családjának egyetlen tagja sem élt már ekkor, s így hála az asszony esztelenségének kötelékek nélkül maradt a háromfős család (a nyomorék gyermek még az első születésnapját sem élte meg, de már eddigre is az atyai düh több mint féltucat alkalommal sodorta a halál küszöbére; az újjászületés esélyét azonban mégsem ez, hanem egy gyors lefolyású tüdőbaj hozta el számára). Ez persze csak tovább élezte a családon belüli ellentéteket (aminek nyomait a nő állandóan magán viselte ezután zúzódások és törések formájában, de ennél továbbmenni nem mert a férfi), hisz a férj a szövetséges családi háttér elvesztése helyett boldogan lenyelte volna a sérelmeket. De az asszony makacs ostobasága teljes elszigeteltségbe taszította őket egy olyan

világban, ahol a magányosak gyorsan valamelyik kanálisban, vagy még rosszabb helyen végzik. Rövid időn belül szövetségest kellett hát állítani maguk mellé az életben maradás érdekében, különben hamar elemésztette volna őket egy másik feltörekvő nincstelen család ambíciója. Az apa pontosan tisztában volt vele, hogy egyedül hamar eltűntetik őket az útból a szigorú létszámszabályozást alkalmazó céhben tagságra vágyó családok tucatjai, vagy a városi élet egyéb keselyűi, akik kímélet nélkül csaptak le a magányosan maradt páriákra. Kránban kevés helye van a magányosoknak és gyengéknek. S még kevesebb ideje.

Nem maradt tehát választásuk, amit az apa – a mindennapi életért és céhbeli pozíciójának megtartásáért folytatott élet-halálharc szülte életösztönével – igen gyorsan felismert. Nagyon sok jóval azonban a szövetségesek keresése sem kecsegtette őket, hiszen a rövidesen nagykorúságba lépő Fiún kívül semmi más nem tudtak felkínálni a leendő támogatásért. A Gyermekek eladása kézenfekvő megoldásnak kínálkozott volna, de a veszély a szűkös megélhetés dacára sem elsősorban anyagi természetű volt. Sokkal inkább élet és halál körül forgott, és megbecsülni sem lehetett, mennyi idejük volt még hátra. Mindennek a tudatában a férfi megérezte, hogy ha a következő haláladó adószedőit túl akarja élni, akkor a gyermeket ilyen ostobán nem kótyavetyélheti el a várható csekély értékű anyagi ellenszolgáltatásért, vagy ígért támogatásért. Az csupán rövid életű menedéket, de egyidejűleg a család további gyengülését és elszigetelődését eredményezte volna, ami más szóval közvetett öngyilkosságot jelentett. Ezért aztán oda fordult, ahonnan a gyors szövetkezésre való legnagyobb hajlandóságot remélhette: a saját céhén belül a maga szintjéhez, a többi kiszolgáltatott ragnélkülihez, akik szintén a mindennapi kihívásokkal küzdve próbálták a felszínen – és a helyén – tartani a fejüket. Itt aztán hamar egymásra talált a két család

közös érdeke, ami sietve a gyermekek elházásításához, s ezáltal két magára maradt, meggyengült család összekapcsolódásához vezetett, némileg megerősítve mindkettő esélyeit a fennmaradásra.

A szövetség pedig meghozni látszott a kívánt eredményt. A Fiú családjához átköltözött a leány, ami mindkét oldalról előnyös döntésnek bizonyult. A lány családja immáron sokkal könnyebben tartotta fenn magát a két etetni való szájtól megszabadulva, a Fiúé pedig a lány személyében kézzelfogható jelét szerezte annak, hogy immáron kiszolgáltatott egyedüllétük megszűnt. Mindennek tetejébe az anya szinte már hihetetlen módon újra teherbe esett és egészséges fiúgyermeknek adott életet.

A Fiú a házassággal egyidejűleg a céh tagjelöltjeinek sorába lépett, s immáron külön fejpénz leadása nélkül segíthette atyját a céh vizén történő halászatban, ami az anyagi bizonytalanságon enyhített valamicskét.

Más tekintetben is szerencsésnek mondható szövetség volt – bár a szerencse szó jelentését másként ismerik a Kosfejes Úr országában, hisz a gyengék menedéke az: az erős maga formálja a sorsát. Rövidesen szemet vetett a lány – immáron asszony – egyetlen megmaradt nővére a céh egy alacsony státuszú, de saját ranggal bíró tagjának kisebbik gyermeke és rövid időn belül elrendezésre került a házasság kérdése is. Ezáltal újabb, erős szövetséggel gyarapodott a családok szövetkezése, tovább erősítve a fennmaradás esélyét.

A Fiú első gyermeke a házasságkötést követő harmadik évben fogant, amit mindenki jó jelnek tekintett. A Fiú – ekkor már Férfi – eddigre maga is kivívta a jogot, hogy a céh tagjai közé vételét kérhesse. Több mint egy tucat alkalommal fojtott már vérbe a tagjelölti pozíciójára áhító nincstelenektől indult merényletet – a késsel még apja tanította meg bánni sihederkorában, ami kora gyermekkortól fontos eszköze volt a túlélésnek a céhtagság birtokosainak körében – bizonyítva ezzel, hogy erős, életképes tagja lesz a céhnek. Senki nem lepődött hát meg, amikor egy estén egyedül tért vissza a vízről, eddigre már leépülőben lévő, erős, büszke fia fölött továbbra is zsarnokként uralkodni próbáló apja nélkül – és a céh jóváhagyásával átvette annak helyét a teljes jogú halászok között.

2011.11.18.

Szerző: Cirifischio

Forrás: Szilánkok egy törött kőabláról

Szerkesztette: Magyar Gergely

